

18. Mustafa Çalışkan

Emekli Diyanet İşleri Başkanlığı başmüfettişi

Tayyar Altıkulaç'ın geç de olsa hatıralarını yazması, önemli bir döneme ışık tutması bakımından sevindiricidir. Ben, 07 Temmuz 1970 tarihinde imam-hatip olarak göreve başladım ve 22 Kasım 2005 tarihinde emekli oldum. Dolayısıyla bu tarihler arasında; başkan vekili Lütfi Doğan, başkanlar Dr. Lütfi Doğan, Doç. Dr. Süleyman Ateş, Dr. Tayyar Altıkulaç, Prof. Dr. Mustafa Said Yazıcıoğlu, Mehmet Nuri Yılmaz ve Prof. Dr. Ali Bardakoğlu olmak üzere yedi başkanla çalıştım. Bu muhterem zevatın hemen hepsi ile ilgili olarak bana göre önemli hatıralarım vardır.

Önce şu hususu belirtmekte fayda görüyorum. Başkanımız Tayyar Altıkulaç'ın yaptığı çalışmaları hayata geçirmesinin yegâne sebebi, bizzat iradesini kullanarak gerçekleştirmiş olmasıdır. Öte yandan, gerek muavinliği gerekse başkanlığı sırasında yapmak isteyip de yapamadığı iş ve işlemlerin sonuçlanmamasının sebeplerinden birincisi, çok değer verdiği ve en yakınında bulunan idarecilerin verdikleri yanlış bilgilere itimat etmesidir. Burada birtakım isimleri saymayı uygun bulmuyorum. Tayyar Bey'le ilgili olarak hatırladığım pek çok hatıradan birkaçı tarih sırasına göre şöyledir:

1. 23 Temmuz 1974 tarihinde Ankara Müftülüğü'nde stajyer müftü yardımcısı olarak göreve başladım ve başkanlık merkezinde Hizmetiçi Eğitim Kursu'na katıldım. Tayyar Altıkulaç'ı başkan yardımcısı olarak ilk defa bu kursta gördüm. 01 Kasım 1974 tarihinde ise vatanî görevimi yapmak üzere yedek subay olarak askere gittim. 1975 yılı sonlarına doğru İstanbul Haseki Eğitim Merkezi'ne alınacak kursiyerleri seçmek için sınav yapıldı. Askerliğimin bitmesine az kaldığı için ben de bu sınava müracaat ettim. Ben, "sınav komisyonu"nun huzurunda sınavı bitirmek üzere iken reis muavini Tayyar Bey içeri girdi ve aramızda şöyle bir diyalog geçti:

- "Sayın Çalışkan, askerden ne zaman terhis oluyorsun?"

- "Şubat 1976'da terhis olacağım."

- Haseki'de eğitimi bu yılın sonunda (1975) başlatacağım. Bunun için siz sınavı kazansanız da eğitime devam edemezsiniz. O halde lütfen dışarı çıkınız."

Ben de itiraz etmeden dışarı çıktım. Burada vurgulamak istediğim husus, beni çok az gördüğü halde aradan bir yıl geçmiş olmasına rağmen adımlı sormadan, "Sayın Çalışkan, askerden ne zaman terhis oluyorsun?" demesiydi. İmtihan salonundan dışarı çıkarılmış olmak hoşuma gitmemişti ama hocanın işini iyi takip etmesi, bana adımla hitap edebilmesi, kendisine karşı bende bir güven uyandırmıştı.

2. 18 Eylül 1978 tarihi itibarıyla Haseki Eğitim Merkezi'nde (II. dönem) tedrisata katıldım. Mart 1979 ayı içerisinde ise hocalarımızla birlikte umre ziyareti için Suudi Arabistan'a gitmek istedik. Hocalarımızın ve öğrencilerin kimlik bilgileri İstanbul Emniyet Müdürlüğü Pasaport Dairesi'nce bir listeye yazılarak müdürümüz Mahmut Özakkaş'ın pasaportuna eklendi. Vize ve döviz işlemlerini yaptırmak üzere Mahmut Bey Ankara'ya gitti.

Mahmut Özakkaş'ın, Ankara'dan İstanbul'a döndükten sonra Emniyet Müdürlüğü'ne giderek hocalarımızdan Emin Saraç'la benim ve dört arkadaşımın isimlerini -daha önce yurt

dışına çıktığımız gerekçesiyle- iptal ettirdiğini duyduk ve çok üzüldük. Çünkü ilk defa mukaddes beldelere gidecektik ve her türlü hazırlığımızı yapmış, yakınlarımızla da helâlleşmiştik.

İki arkadaşımınla Emniyet Müdürlüğü'ne giderek durumu açıkladık ve ne yapmamız gerektiğini sorduk. Bir yetkili, "Devlet Bakanlığı'ndan veya Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan bir yazı getirirseniz pasaportlarınızı temdit edebiliriz" diye cevap verdi.

Aynı günlerde, Rü'yet-i Hilâl Konferansı kararları uyarınca İslâm Ülkeleri Takvim Komisyonu ilk olarak 17-20 Mart 1979'da İstanbul'da toplanmış ve kursiyerler olarak bu toplantıya biz de katılmıştık. Takvim komisyonu toplantısının son gününde problemimizi başkanımız Altıkulaç'a arzettik. Bizi dinledikten sonra Tayyar Bey, "Ben misafirlerle Bakırköy'deki Ömür Lokantası'na gidiyorum. Hemen bir yazı hazırlayınız. Oraya getiriniz" dedi.

Emniyet Müdürlüğü'nün istediği şekilde bir yazı hazırladık ve Ömür Lokantası'nda imzasına sunduk. Yazıyı tereddüt etmeden imzaladı. Bu yazı ile beş kişinin pasaportunu özel şekilde temdit ettirerek hocalarımız ve arkadaşlarımızla umreye gidebildik. Bu olay, Tayyar Bey'in mâkul bir teklif karşısında hiç tereddüt etmeden iradesini ortaya koyabildiğini ve iş bitiriciliğini göstermesi bakımından önemlidir.

3. 18 Eylül 1980'de Haseki Eğitim Merkezi'ni bitirdikten sonra başkanlık Din İşleri Yüksek Kurulu raportörlüğüne atandım ve 14 Ekim 1980 tarihinde bu görevime başlamıştım.

Bir gün başraportör Mehmet Arif Özdemir, yurt dışında Arapça olarak yayımlanmakta olan bir dergide yer alan bir haberin Türkçe'ye çevrilmesi işini benden istedi. Ben de tercüme yapıp kendisine çok güvendiğim başkanlık özel kalemi elemanlarından Kemal Atakoğlu'na daktilo ettirdim ve yazıyı imzaladıktan sonra müsveddesini de ekleyip Mehmet Arif Özdemir'e verdim. Ertesi gün adı geçen başraportör odama gelerek, "Mustafa Bey, başkan bey çünkü verdiğim yazının tercümesinin yanlış olduğunu söyledi" dedi. Ben de yanlış tercüme etmedim diye ısrar ettim. Bir müddet sonra Arif Bey tekrar yanıma gelerek "Başkan bey seni makamına istiyor" dedi.

Makama vardığımda Tayyar Bey yazdırıp imzaladığım yazıyı bana verdikten sonra ben yazıyı seslice okumaya başladım. Sayfanın ortasına doğru geldiğimde, aramızda hiç unutmadığım şu diyalog geçti:

- "Hocam! Bu ifade yanlış yazılmış, ancak müsveddedeki ifade doğrudur. Yazıyı Kemal Atakoğlu'na yazdırmıştım, bu ifadeyi ters çevirerek yazmış!"

- "Yazının altındaki imza size ait değil mi? Yazdırdığınız yazıyı okumadınız mı?"

- "Yazıyı bizzat kendim okuyarak yazdırdım. Ancak mesai bitmek üzere olduğu için okumamıştım."

- "Mustafa Bey, bundan böyle yazıyı kendin de yazsan, başkasına da yazdırsan mutlaka okuduktan sonra imzalayınız. Ben her yazıyı okuyorum. Bu tercüme bakanlığa gönderecektim. Şayet okumadan göndermiş olsaydım mahcup olurum, öyle değil mi?"

Bunları söyledikten sonra Tayyar Bey, benim kendimi savunmamdaki açık davranışımı, cesaretimi ve yanlış tercüme etmediğim şeklindeki ısrarımı takdir etti. Ben de, bana gösterdiği samimi davranışını ve ikazını dikkate alarak bundan sonraki görevlerim sırasında hiçbir yazıyı en ince noktasına varıncaya kadar tetkik etmeden imzalamadım. Emekli oluncaya kadar bu

uyarı hiç aklımdan çıkmamış, bana rehber olmuştur. Bu sebeple de başkanımızı her zaman minnetle anmışımdır.

4. 21 Şubat 1983 Pazartesi gününden itibaren Malatya, Elazığ, Tunceli ve Bingöl il ve ilçelerinde üç haftalık “irşat programı” hazırlanmış, ekipte görev alacak personel belirlenmişti. Bu ekip içerisinde o tarihlerde müfettiş olan rahmetli Hasan Taşaltın da yer almışsa da, mazereti dolayısıyla söz konusu görev onayı değiştirilmiş, yerine ben dahil edilmişim. Ben de onayın çıktığı günlerde başmüfettiş Abdullah Soyak’la birlikte Adıyaman ili Kâhta ilçesinde inceleme ve soruşturma görevinde bulunuyordum. İrşat programında bana da görev verildiğini başkanlık Teftiş Kurulu’ndan gelen bir telefonla öğrendim. Bu arada Ankara’ya gidip dönmem icap ediyordu.

Malatya’dan Ankara’ya hareket eden Murat Firması’na ait bir otobüsle yola çıktım. Otobüsümüz Kırşehir’in Mucur ilçesi civarındaki bir dinlenme tesisine girdiğinde, kar yağışı ve yolların kapanması üzerine burada sekiz saat mahsur kaldık. Nihayet 19 Şubat 1983 Cumartesi günü akşam saatlerinde Ankara’ya ulaşabildik. Ertesi gün akşam saatlerinde de irşat programına katılmak üzere tekrar Malatya’ya hareket ettim. Sabah saatlerinde Malatya Müftülüğü’ne vardığımda irşat programında görev verilen hiçbir kişinin Malatya’ya gelmediğini öğrendim. Bu durum karşısında çok canım sıkıldı. Kış aylarının çok çetin geçtiği bir mevsimde söz konusu illerde irşat programı düzenleyen ilgililere kızdım.

Çektiğim sıkıntıları düşünerek, başkanımız Tayyar Bey’i telefonla aradım ve “Sayın başkanım! Ben şu anda Malatya Müftülüğü’ndeyim. Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı’nca Malatya, Elazığ, Tunceli ve Bingöl il ve ilçelerinde 21 Şubat 1983 tarihinden itibaren düzenlenen irşat programına katılmak üzere buraya geldim. Ancak programda isimleri bulunan hiçbir görevli Malatya’ya gelmedi. Şubat-mart aylarında bu bölgede irşat programı uygulanabilir mi? Bu durum karşısında bana tâlimatınız ne olur?” diye sordum. Sordum ama ses tonum hiç iyi değildi. Başkan bey bu durumu anlamış ve bana “Mustafa Bey! İrşat programını iptal ediyorum. Teftiş işiniz varsa devam ediniz” dedi. Sert kişiliğiyle tanıdığımız Tayyar Bey’in, gerçekler kendisine anlatıldığı zaman, karşısındakinin ses tonu değişik de olsa ona hiç kızmaması, onu anlayıp anlayışlı davranması gerçekten dikkatimi çekmişti. Bana başarılar dileyerek telefonu kapatmıştı.

5. Tayyar Bey başkan yardımcısı iken iki kapılı bir Volkswagen arabası vardı. Bu arabaya başkan olduktan sonra da binmeye devam etti. Mayıs 1984 ayı içerisinde ilk umre organizasyonu uygulaması sebebiyle Mekke’de bulunduğumuz sırada Din Hizmetleri Müşaviri Sami Uslu’nun odasında otururken kendisine Ankara’dan bir telefon geldi. Telefonda görüşürken renginin değiştiğini farkettim. Çok kızdığı anlaşılıyordu ama sesini fazla yükseltmemeye çalışmıştı. Sonra öğrendik ki henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan oğlu Rifat, babasının arabasını başkanlık bahçesindeki merdivenlerden indirerek çalıştırmaya uğraşmış. Tayyar Bey telefonu kapatmış, ağzından çıkan ilk cümle şu olmuştu: “Allah’tan kendisine bir şey olmamış!”